

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta Právnická fakulta

Habilitační obor Občanské právo

Uchazeč JUDr. Markéta Selucká, Ph.D.

Pracoviště Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Habilitační práce Odpovědnost za vady s důrazem na ochranu spotřebitele

Oponent doc. JUDr. Kristián Csach, PhD, LL.M.

Pracoviště Právnická fakulta Univerzity Pavla J. Šafárika v Košiciach
Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva

Dňa 5. novembra 2013 som bol hodnotiacou komisiou ustanovený za oponenta habilitačnej práce JUDr. Markéty Seluckej, Ph.D. na tému: „*Odpovědnost za vady s důrazem na ochranu spotřebitele*“ v odbore Občanské právo.

Vychádzam z toho, že úlohou oponenta je dôkladne a kriticky ale v dobrej viere a nekonfliktne posúdiť predloženú prácu a formulovať pripomienky. S týmto zámerom predkladám nasledovný posudok.

Reflexia súčasného stavu poznania a aktuálnosť práce

Predložená práca sa venuje stále aktuálnej otázke zodpovednosti za vady,¹ pričom ide o tému, o ktorej nie je oponentovi známe, že by jej bola v českom alebo slovenskom právnom priestore v nedávnej dobe venovaná nejaká monografická publikácia. Zvolené téma je mimoriadne široké, a preto je pochopiteľné, že sa autorka pokúsila skôr o prierezový prehľad matérie, ako o hĺbkovú analýzu jej jednotlivých čiastkových akceptov, čo determinuje aj rozsah reflexie súčasného stavu poznania.

Preto je pochopiteľné, že práca reflektuje základné trendy vývoja právnej úpravy zodpovednosti za vady v zahraničí (obzvlášť unifikačné snahy v rámci Európy), už menej však jej kazuistiku. Autorka najmä vo vzťahu k zahraničnej právnej spisbe siaha skôr k dielam komentárovej, resp. prierezovej povahy a nie k monografickým dielam mapujúcim detailné aspekty zodpovednosti za vady. Nevyhnutne tak síce reflektuje základné trendy, ale mnohé otázky, ktoré moderná zahraničná civilistika spracováva ostávajú v práci opomenuté.

Metódy spracovania

Autorka používa bežné metódy spoločenských vied. Osobitne považuje oponent za potrebné poukázať na použitie komparatívnej metódy, resp. priblíženiu zahraničnej právnej úpravy. Autorka poznatky zahraničnej právnej vedy a praxe využíva v dvoch smeroch. Autorka častejšie pracuje s výsledkami európskych akademických unifikačných snáh (PECL, ACQP,

¹ Terminologická poznámka: Vzhľadom na to, že aj autorka používa pojem zodpovednosť za vady, ako aj jeho zaužívanosť v slovenskej právnej terminológii dovoľí si oponent používať v posudku aj tento pojem, vedomý si jeho nedostatkov alebo obmedzení (napríklad v porovnaní s pojmom práva z vadného plnenia), osobitne vo vzťahu k novému českému súkromnému právu.

DCFR a podobne) v prípade rozborov čiastkových otázok, výnimočne sa dokonca zdá, že autorka abstrahuje riešenie určitého problému *de lege lata* priamo z týchto akademických návrhov (napríklad s. 142/143 vo vzťahu k prechodu nebezpečenstva na veci).

Skôr zástupne poukazuje na právnu úpravu v zahraničných právnych poriadkoch: najmä vo vzťahu k otázkam terminologickým a legislatívno – technickým (s. 37 a nasl.), menej už vo vzťahu ku konkrétnym čiastkovým otázkam. Práve pohľad na odlišné právne poriadky mohol ponúknuť mnoho detailných impulzov pre prácu, iba námatkovo napríklad priame nároky kupujúceho voči dovozcovi, alebo výrobcovi veci (tzv. *actio directa*) vo francúzskom práve² a zaujímavý je aj prípad Holandska, v ktorom bol po 1992 nárok na primeranú zľavu zrušený a následne znovu zavedený.

Určité výhrady si ale oponent dovoľuje formulovať k výsledkom, ku ktorým dospela autorka použitím komparatívnej metódy, resp. k vstupným údajom na jej korektné použitie a ich vyhodnoteniu.

Systematiku anglického práva, tak ako ju podáva autorka na s. 32 až 35 považujeme za nie úplne zodpovedajúcu bežnému vnímaniu tohto právneho poriadku. Schéma (obr. č. 5) na s. 35 predpokladá v anglickom práve existenciu „*delict law*“, pričom už aj v recentnej českej (ale aj slovenskej) právnej vede je poukazované na odlišnosť medzi konceptmi delikt a *tort*³ a na celkový vzťah anglického práva zmluvnej a deliktnej zodpovednosti za škodu. Rovnako, schéma č. 6 na tej istej strane implikuje predstavu, že tam uvedené následky (procesnoprávne konštrukty materiálnych nárokov – *damages*, *specific performance*, a *injunction*) sa vzťahujú iba na zmluvnú zodpovednosť, nie však na zodpovednosť mimozmluvnú.

Anglické právo kontinentálny kontraktálny koncept nepoznalo a aj zodpovednosť za porušenie zmluvy za vyvíjala na deliktuálnych základoch (porovnaj napríklad posun od *trespass* k *assumpsit*), pričom mnoho z otázok, ktoré by sme v našom práve posudzovali kontraktálne, anglické právo posudzuje deliktuálne (typicky prostredníctvom *negligence*). Konkrétne závery autorky vo vzťahu k nárokom z väd podľa anglického práva ale považujeme za správne.

Aj vo vzťahu k interpretácii nemeckého práva môžeme mať určité výhrady. Oponent vyslovuje určitú opatrnosť pred záverom, že by nemecká právna veda pri kontempláciách na tému *Schuld* a *Haftung* prisudzovala pojmu *Haftung* pojem „odpovednosť (sankce)“ tak, ako to vyznieva z tvrdenia autorky na s. 19. V niektorých prípadoch nie je možné tvrdenia autorky verifikovať, lebo ich považujeme za neúplné. Napríklad na s. 69 autorka tvrdí, že modernizáciou nemeckého záväzkového práva v roku 2002 sa „do obecné časti záväzkového práva zavedla jako obecné instituty, zásady a ideje, které pronikly a začaly se prosazovat díky implementaci směrnice na ochranu spotřebitele“, neuvádza však, o aké myšlienky ide. Inokedy autorka nekontrolovala aktuálnosť preberaných informácií, napríklad vo vzťahu k tvrdeniu o tom, že nemecké právo odlišuje plnenie *aliud* od vadného plnenia (s. 107), hoci práve reforma z roku 2002 podriadila aj plnenie *aliud* pod faktické vady (čiarom nechceného je odkaz na článok *Schlechtriema* práve z roku 2002).

Štruktúra práce a jej spracovanie, vlastný obsah práce

Práca o rozsahu (vrátane príloh) viac ako 300 strán (rozsahu približujúce sa normostranám) spĺňa podmienky na rozsah vyžadovaný na habilitačné práce. Počet poznámok pod čiarou je na habilitačné práce síce skôr nižší (332), ale dostatočne preukazuje prácu s vybranou

² Ojedinele je tento názor zastávaný napr. aj pre slovenské právo. Pozri napr. Vojčík, P.: *Občianske právo hmotné II*. Košice : UPJŠ, 2006, s. 61.

³ Napr. Valdhans, J.: *Právni úprava mimosmluvných záväzků s mezinárodním prvkem*. Praha : C.h.Beck, 2012, s. 13 a nasl.

literatúrou.

Habilitandka postupuje od **úvodu (prvá stať)** a priblíženiu bežne používanej **metodológie a terminológie (druhá stať)** k samotnému rozboru problematiky, rozvrhnutému do desiatich statí, počínajúc všeobecným a pokračujúc konkrétnou analýzou predpokladov, obsahu a následkov vadného plnenia. V práci sú časté nečíslované podnadpisy. Každá zo statí prvej úrovne je ukončená zhrnutím. Text dopĺňajú schémy, ktoré ale, ako vyplynie z posudku, často analyzovanú matériu zjednodušujú na úkor presnosti.

Konceptuálne a pojmové úvahy zastrešuje autorka v **tretej stati** pod názvom **pojmem zodpovednosti za vady**. Pre uchopenie pojmu zodpovednosť za vady sa autorka púšťa do úvah o pojme „zodpovednosť“ a následne o pojme zodpovednosť za škodu a delikt.

Autorka presumuje strešný pojem „**deliktne právo**“ bez toho, aby ho jasne vymedzila. Pomerne nejednoznačne vymedzuje pojem *delikt* najprv ako porušenie zákona, resp. zákonnej povinnosti v kontrapozícii k zmluve, pripodobňujúc toto anglosaskému „tort law“ resp. „delicts“ v zmiešaných systémoch (s. 25). Následne (s. 26) spája s pojmom delikt pojem zodpovednosť za škodu, aby o niekoľko riadkov nižšie uviedla, že české právo pod pojem „delikt“ (v úvodzovkách) zahŕňa tak porušenie zmluvy, ako aj porušenie zákona. Zrejme z tejto interpretácie *lege lata* vyvodzuje široké chápanie deliktneho práva, ako právo zodpovednosti za škodu bez ohľadu na dôvod jeho vzniku. Predpoklad nároku na náhradu škody podľa § 420 Občianskeho zákonníka tak autorka stotožnila s pojmom (ktorý má v Európe iný konotát) a tento pojem použila ako strešnú kategóriu klasifikácie a vysvetlenia právnych mechanizmov iných právnych poriadkov ako aj právnych mechanizmov nového českého Občianskeho zákonníka (ďalej len „NOZ“). Nepovažujeme tento postup za najšťastnejší.

Zjavne teda pod pojmom „*deliktne právo*“ myslí reguláciu právnych následkov porušenia zmluvných povinností (či už hlavných alebo vedľajších), ako aj povinností stanovených zákonom, resp. iné formy civilných deliktov, ktoré nie sú viazané na porušenie akejkoľvek povinnosti. Súkromné deliktne právo navrhuje terminologicky rozlíšiť medzi mimozmluvné a zmluvné deliktne právo (s. 46 a schémy na s. 47), pričom ale nároky vyplývajúce z takýchto „deliktov“ (obr. 7 na s. 47) podstatne obmedzuje, keď rôzne negatívne nároky mimo rámca náhrady škody alebo iné variácie na téma „*Störerhaftung*“, informačné nároky a podobne neuvádza.

Používaný pojem deliktne právo je zjavne odvodený od konceptu jednotného deliktu v českom práve. Režim **jednotného deliktu** podľa autorky sleduje aj súčasný Obchodný zákonník, čo má byť potvrdené aj § 757 Obchodného zákonníka (s. 28). Je škodou, že autorka prehliada doterajšie výsledky právnej vedy, ktorá už *de lege lata* poukazuje na hranice aplikácie § 373 a nasl. pre prípady mimozmluvnej zodpovednosti za škodu (napríklad vo vzťahu ku konceptu predvídateľnosti).

Autorka navrhuje opustiť jednotné chápanie deliktu (s. 45), keďže zmluvné a mimozmluvné deliktne právo je „*svým charakterem jiné a obsah těchto práv, důsledky porušení těchto práv by měly být řešeny specificky*“. Nanešťastie však nevyužíva priestor (s. 46) na reálne postulovanie rozdielov medzi zmluvnou a mimozmluvnou zodpovednosťou (na s. 28 ich iba naznačuje ako rozsah náhrady škody a špeciálne práva a povinnosti), keď iba uvádza stroho, že NOZ zostal na začiatku procesu dualizácie súkromného deliktneho práva, ale: „*Vlastní členění podle obsahu a charakteru práv ... nezavedl*“. A preto hoci sama autorka kritizuje legislatívu (s. 27), že: „*Má-li dojít ke změně jednotného pojetí civilního deliktu, měla by takové koncepční změně předcházet právně teoretická analýza odpovídající na otázku, v čem*

je vlastní systém jednotného deliktu vadný a v aplikační praxi problematicky uchopitelný, příp. v čem je dělení deliktů odpovědnosti na smluvní (závazkové) a mimosmluvní (zákonné) lepší“, sama tiež nevysvetľuje, prečo považuje zodpovednosť za porušenie zmluvy a mimozmluvnú zodpovednosť za natoľko odlišné, že by mali byť (ako aj sama navrhuje), odlišené od seba.

Ako autorka uvádza (s. 16), hoci nie je jej cieľom analyzovať pojem „zodpovednosť“, musela sa venovať aj pojmu *zodpovednost'* za vady, a to v súvislosti s ponímaním jednotného civilného deliktu. Okrem klasického priblíženia rozdielnych teórií zodpovednosti tak, ako sú tradované v českej a slovenskej právnej vede, sa autorka osobitne venuje strešnému pojmu **zodpovednost'**. Tvrdí síce, že strešný pojem zodpovednosť je nejasný (s. 16 s odvolaním sa na *Knappová* a *Handlara*), zároveň však rekodifikácii súkromného práva vyčíta snahu vyhýbať sa tomuto pojmu, navyše, ak nie je ponúknutá seriózna právna analýza, ktorá by systematicky zdôvodnila nevhodnosť a nepoužiteľnosť tohto termínu (s. 21). Preferuje zachovanie jednotného pojmu „zodpovednosť“, hoci uvádza argumenty skôr proti jeho zachovaniu, a to tak historický argument (selektívne používanie pojmu zodpovednosť v OZO), ako aj komparatívny argument či už z hľadiska pojmového, alebo z hľadiska koncepčného, keď sa v európskom priestore odlišuje porušenie zmluvy od deliktu. V snahe argumentovať v prospech jednotného pojmu zodpovednosť v európskom súkromnom práve pritom siaha autorka k pojmu „*contractual liability*“ (schéma č. 1 na s. 30), ktorý však v týchto návrhoch európskeho súkromného práva nenachádzame (ako uznáva aj samotná autorka na s. 26), na rozdiel od jeho zdanlivého protipólu: *non-contractual liability*. Okrem toho, nie je úplne zreteľné, ako dospela autorka k pojmu „*liability for fault*“ ako k ekvivalentu pojmu zodpovednosť za vady (s. 39)

Záverom tretej kapitoly (s. 44 a nasl.) zhrňa odpoveď na otázku, že ak sa má opustiť „jednotné terminologie deliktního práva („odpovědnost“)“, nemala by sa nasledovať koncepcia NOZ, autorkou označovaná ako „doktrínálna“ ale navrhuje prikloniť sa k „funkčnosti“ inštitútu, ktorý je historicky ustálený a v európskom kontexte štandardný (k pojmu „*správa*“, „*náprava*“ či „*náprava vadného plnění*“). Oponent má však určité pochybnosti, či autorka po terminologickej stránke skutočne navrhuje ponechať súčasné pojmoslovie (zodpovednosť ako strešný pojem, zodpovednosť za vady, za škodu a podobne), alebo navrhuje prevziať pojmoslovie akademických návrhov európskeho súkromného práva, či vrátiť sa k terminológii OZO „*ve své moderní podobě*“

Podľa názoru oponenta habilitandka pri snahe o pojmovú, resp. doktrínálnu čistotu nie vždy rozlišuje medzi rôznymi otázkami, a to a) otázkou jednotného pojmu zodpovednosť a jeho rozsahu, b) otázkou jednotného pojmu deliktu a jeho rozsahu (bez ohľadu na to, či ide o pojmy doktrínálne alebo legálne), c) otázkou legislatívno-technického rozlíšenia zmluvnej a mimozmluvnej zodpovednosti za škodu a d) otázkou zaradenia a označenia právnych následkov vadného plnenia. Tieto otázky sú ale na sebe do veľkej miery nezávislé.

Medzi koncepčné úvahy mohla autorka zaradiť aj jasnejšiu odpoveď na otázku vzťahu zodpovednosti za vady a zániku záväzku splnením (pri ktorom sa prikláňa k záveru, že vadné plnenie nie je splnením dlhu – s. 181). Autorka raz uvádza, že pojem vadné plnenie a pojem riadne plnenie sú vzájomne negatívne sa vymedzujúce pojmy (s. 100), na inom mieste ale tvrdí, že čiastočné plnenie a *aliud* nie sú vadným plnením (napr. s. 88, 92, 106), čo indikuje, že medzi riadnym plnením a vadným plnením sa nachádza šedá zóna, kde spadá minimálne čiastočné plnenie a *aliud*. Taktiež sa mohla venovať aj vzťahu medzi vadným plnením a omeškaním.⁴ Autorka sa zrejme prikláňa k záveru, že vadné plnenie vyvoláva omeškanie

⁴ Porovnaj napr. Šilhán, J.: Několik poznámek k pojmu prodlení dlužníka v NOBčZ. In: Obchodněprávní revue, 5/2013, s. 140-145.

dlžníka (s 206 s poukazom na podľa autorky nevyjasnenú koncepciu v NOZ opísanú v poznámke č. 259). Systematické zaradenie spracovania týchto otázok je ale plne v rukách autorskej licencie.

Z koncepčného hľadiska sa žiada na tomto mieste doplniť ešte dve autorkine výhrady voči NOZ.

Na s. 40 až 43 sa snaží autorka argumentovať, že NOZ v oblasti záväzkového práva opúšťa „teóriu právneho vzťahu“, resp. odmieta výraz „právny vzťah“. vyvodzuje to z časti dôvodovej správy, ktorá prezentuje zámer opustiť také chápanie kódexu, ktorý upravuje primárne „majetkové vzťahy“ a iné vzťahy, ak majú majetkový aspekt. Autorka tu podľa názoru oponenta prehliada adjektívum „majetkový“ a s tým spojené opustenie obmedzenia kódexu výlučne na vzťahy majetkové, keď vyvodzuje, že sa po rekodifikácii opúšťa pojem „vzťah“ v prospech pojmu „záväzok“ (s. 41). Dospieva tak k záverom, ktoré si myslím, nie sú rozporované (napríklad na s. 43: „Bylo by mylné domnívat se, že závazek není vztahem mezi věřitelem a dlužníkem.“). Čitateľskému komfortu neprospeľo, keď hneď v úvodnej vete kapitoly nasledujúcej po tom, ako ohlásila odklon NOZ od teórie vzťahu (bez ohľadu na to, v čom by mala táto teória spočívať) však autorka uvádza, že NOZ zdôrazňuje jeden aspekt doktríny záväzkového práva, a to je práve vzťah dlh – pohľadávka.

Ďalej, v stati 4.2. (s. 53-58) ohlasuje priam paradigmatickú zmenu, ktorá má byť podľa nej spôsobená NOZ. Podľa autorky (s. 54) je NOZ postavený na striktno individualistickom ponímaní práv a autorke chýba vymedzenie princípu solidarity a princípu zákazu diskriminácie a ich prípadné zahrnutie pod § 3 ods. 3 NOZ nepovažuje za dostatočné. Z § 1722 NOZ vyvodzuje zásadnú zmenu záväzkového práva, ktoré má podľa nového *slúžiť záujmu veriteľa*. V tejto súvislosti poukazuje na záujem veriteľa na plnení (darček pred Vianocami) a to aj bez ohľadu na to, či bol tento záujem v zmluve vyjadrený (s. 56). Nedáva však jasnú odpoveď, čo z náznaku tejto úvahy má vyplývať (a ani to, aký by mal byť vzťah jej riešenia k § 1980 NOZ). Podľa autorky absentuje v § 1722 NOZ určitý etický korektív obsahu záujmu veriteľa, a preto navrhuje interpretovať záujem veriteľa ako záujem oprávnený, mravný, primeraný a slušný, s čím sa stotožňujeme. Na tomto záujme veriteľa stavia aj svoju koncepciu zodpovednosti za vady ako inštitútu ochrany spotrebiteľa.

Štvrtá stat' je nazvaná **Funkcie zodpovednosti za vady**. Pri rozbere funkcií zodpovednosti za vady najprv približuje klasické delenie na funkciu prevenčnú, reparačnú a uvádza aj funkciu represívnu či sankčnú (s. 52) s tým dovetkom, že žiadne ustanovenie v súkromnoprávnej úprave, ktoré by túto funkciu plnilo nenájdeme. Zaradenie tejto funkcie odôvodňuje verejnoprávnymi inštitútmi (správny delikt). Následne ale prechádza na vlastnú klasifikáciu a to podľa záujmu účastníka zmluvy, keďže ochranu záujmu veriteľa považuje za nosnú funkciu zodpovednosti za vady (stat' 4.2.) a práve veľká časť práce sa nesie v znamení rozboru jednotlivých záujmov (s. 53-79). V skratke povedané, primárne právo je právo na riadne plnenie a sekundárnym právom je právo vznikajúce z porušenia primárneho práva. Primárny záujem definuje ako záujem na riadnom splnení dlhu (s. 61), nadväzuje tak na *Kandu*,⁵ a sekundárnym záujmom je záujem na tom, aby bolo riadne plnené sekundárne právo. Autorka následne elaboruje rôzne vzťahy medzi primárnym právom, primárnym záujmom, sekundárnym právom (alebo možnosťou jeho voľby) a sekundárnymi záujmami (rozlišovanými medzi vnútornými subjektívnymi a prejavými objektívnymi záujmami – s. 63), a to v jednotlivých fázach kontraktácie a „života“ zmluvy. Pomerne komplikovaný systém neskôr dopĺňa o predprimárny záujem (záujem na tom byť informovaný podľa § 1811

⁵ Kanda, A.: *Nesplnění závazku a jeho právní následky*. Rozpravy Československé Akademie věd. Řada společenských věd. 1970, ročník 80, sešit 6.

NOZ) a postsekundárny záujem (s. 75).

Rozbor, najmä čo do stupňovania jednotlivých záujmov, keďže otázka primárnych a sekundárnych práv je triviálna, pôsobí komplikovane a nie je vždy jasné, či nie je samoučelný. Ani zjednodušujúca skica (obr. 10 na s. 62) nepomôže, keďže do jednej roviny spája rôzne nároky, celé právne inštitúty, či časti hypotézy právnych noriem (účel zmluvy), ako aj záujmy veriteľa. Napríklad na s. 61 autorka uvádza, že sekundárny záujem veriteľa môže byť obsahovo odlišný, ale aj totožný s primárnym záujmom (a aký má potom význam škatuľkovať záujmy?). *Kandovo* zjednodušenie v prospech ekonomického záujmu veriteľa sa zdá byť presvedčivejšie. Okrem toho, na s. 62 (ale napr. aj na s. 89) autorka tvrdí, že v prípade vadného plnenia vznikajú sekundárne práva a jemu zodpovedajúce sekundárne záujmy, ktoré existujú popri primárnom práve, ale podľa nej zároveň nie je jasné, či primárnemu právu naďalej korešponduje veriteľov subjektívny primárny záujem. Znamená to, že napríklad okrem nároku na primeranú zľavu z ceny (ako sekundárne právo) existuje paralelne aj nárok na riadne plnenie (ďalšie?). Ide tu o odpoveď na otázku vzťahu vadného plnenia a splnenia záväzku?

V tejto súvislosti by bolo možné porovnať koncept stratifikácie záujmov navrhnutý autorkou s nemeckým konceptom sekundárnych nárokov (nárokov z vadného plnenia) *namiesto* a *vedľa* (primárneho) plnenia.

Osobitnú pozornosť venuje autorka záujmu, resp. právu spotrebiteľa na informácie podľa § 1811 NOZ, pričom sa sústreďuje na význam § 1811 ods. 2 písm. f) NOZ k právam z vadného plnenia. Určítym nedostatkom je to, že sa autorka nevenovala zužujúcim pravidlám § 1811 ods. 2 NOZ (zrejmosť zo súvislostí), alebo § 1811 ods. 3 písm. a) NOZ. Môže sa zdať, že dôsledky porušenia informačných povinností podľa § 1811 NOZ vníma autorka v rámci zodpovednosti za culpa in contrahendo (s. 73, posledný odsek: „*Sankcí však může být, a to zejména v kontextu institutu culpa in contrahendo, odpovědnost za škodu vzniknuvší z titulu porušení zákonné informační povinnosti*“), hoci oponent sa prikláňa skôr k takej interpretácii názoru autorky, podľa ktorého sa za porušenie informačných povinností zodpovedá v rámci všeobecného režimu deliktnej zodpovednosti. Zaujímavá je však autorkina úvaha o právnych následkoch porušenia informačných povinností (s. 75), podľa ktorej: „*Pokud spotřebitel neobdržel předmluvní informace a z tohoto titulu následně nevědom si svých sekundárních práv ... tyto práva neuplatnil, vznikají mu další sekundární práva*“ (myslený nárok na náhradu škody). Mohol by sa podnikateľ brániť, že spotrebiteľovi tieto práva vyplývajú priamo zo zákona, a že neznalosť zákona neospravedlňuje?

Iba okrajom dodajme, že keď autorka tvrdí (s. 71) že NOZ: „*zavádí možnost odpovídat za škodu, která vznikla z titulu neuzavření smlouvy (culpa in contrahendo...)*“,⁶ žiada sa doplniť, že judikatúra takýto nárok už dovodila z § 415 v spojitosti s § 420 Občianskeho zákonníka a nejde tak *stricto sensu* o zavedenie nového nároku.

V **piatej časti** práce sa autorka venuje **vzniku nárokov z vadného plnenia**. Na s. 81 poukazuje na možnosť, že terminologická zmena, ktorú priniesol NOZ (povinnosť vs. zodpovednosť) sa môže vnímať ako príklon k záveru, že práva z vadného plnenia sú imanentne prítomné už v pôvodnom právnom vzťahu. Nie je celkom zrejmé, prečo autorka zaraďuje aj nečíslovanú podkapitolu, venovanú vzniku zodpovednosti za vady bez porušenia primárnej povinnosti, ak v nej popisuje iba inštitút *clausula rebus sic stantibus*, ktorý, ako aj sama priznáva, nemá so zodpovednosťou za vady spoločné nič, a jediný príklad ich

⁶ Rozsudky Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 1166/2004 z 11. októbra 2006 a sp. zn. 29 Odo 1335/2005 z 25. septembra 2007.

prelínania, ktorý popisuje (s. 84) sa viaže práve na situáciu, kedy je primárna povinnosť porušená. V ďalšej z nasledujúcich podkapitol sa venuje problémom notifikácie a reklamácie pričom zastáva názor, že NOZ síce chápe lehotu na notifikáciu ako lehotu premlčaciu, ale zároveň ide podľa autorky o kvázi premlčanie a nie je možné aplikovať napríklad § 653 NOZ (s. 86). Ako by sa ale posudzovalo uznanie povinnosti vyplývajúcej z vady plnenia po márnom uplynutí notifikačnej lehoty? Pred zhrnutím piatej časti venuje priestor plneniu *aliud*, pričom z kontextu, ako aj zo zhrnutia piatej časti vyplýva, že ho nepovažuje za vadné plnenie a že plnenie *aliud* má byť považované za návrh k novácii záväzku (s. 92, s. 106). Platí to aj v prípade, ak predávajúci o tom, že plní iné nevie (napríklad omylom plní hodnotnejšiu vec)?

Šiesta časť je nazvaná **predpoklady vzniku zodpovednosti za vady**, teda názvom, ktorý môže u čitateľa po piatej kapitole trochu vyvolávať nejasnosti. Venuje sa pritom klasickým predpokladom vzniku zodpovednosti za vady (existencia primárnej povinnosti, jej porušenie, ujma v podobe vady a príčinná súvislosť medzi protiprávnym jednaním a vznikom ujmy na strane veriteľa). Vo vzťahu k existencii vady autorka tvrdí, že očakávateľná vlastnosť sa môže odvodzovať aj od reklamy, neuvádza však, či to musí byť reklama pričítateľná predávajúcemu, resp. výrobcovi (ako to vyplýva z § 2161 NOZ). Vo vzťahu k hromadným veciam, veciam, ktoré mali byť dodané ako celok alebo súborom vecí postuluje názor, že nedodanie niektorej z vecí sa nebude považovať za vadné plnenie (s. 110). Detailnejšie úvahy ponúka o právnych vadách, pričom poukazuje, že právnou vadou vzťahujúcou sa na právo duševného vlastníctva tretej osoby sa podľa európskych unifikáčnych návrhov rozumie až rozumne odôvodnený nárok tretích osôb a uzatvára, že NOZ je v tomto smere zrejme prísnejší (s. 114) a zastaralý a nereflektujúci reálnu bežnú prax (s. 115). Väčší priestor mohol byť venovaný rozdielom medzi faktickými a právnymi vadami a vysvetlenie toho, prečo boli vo vývoje právnej úpravy pripodobnené až pomerne neskoro.⁷

Ďalej sa autorka venuje aj posunu od pojmu zjavná vada / skrytá vada k pojmom nápadná a zrejímavá vada v NOZ, poukazujúc na rozdiel v rozsahu týchto pojmov (s. 117-119). Zaujímavé sú úvahy o príčinnej súvislosti, osobitne názor (s. 128), ktorý indikuje, že predávajúcemu postačuje preukázať, že vada nemá príčinu v jeho správaní sa (autorka totiž túto okolnosť odlišuje od skutočnosti, že v čase odovzdania veci bolo plnené vadne). Postačuje teda na vylúčenie zodpovednosti za vady preukázanie, že vadu spôsobil výrobca, a nie predajca vecí?

Siedma časť sa venuje **formám zodpovednosti za vady**, pričom autorka rozlišuje medzi zákonnou zodpovednosťou za vady, zmluvnou zárukou a zárukou danou jednostranným prehlásením predávajúceho. Je škodou, že autorka necháva nezodpovedanú otázku, či NOZ zachováva 24 mesačnú záruku a možné argumentácie dáva do poznámky pod čiarou (pozn. č. 198 na s. 134). V porovnaní s CESL vníma ako nedostatok absenciu špecifickej úpravy pre dodanie digitálneho obsahu (s. 136), pričom je zaujímavé tvrdenie, že nekorektné stiahnutie programu z internetu nie je vadou (s. 143).

Predmetom **ôsmej časti** je **nenastúpenie a vylúčenie zodpovednosti za vady** a tvorí doplnok k šiestej časti. Určitá časť rozboru je tak v podstate duplicitná (tá, ktorá sa vzťahuje na situácie, kedy nenastali predpoklady zodpovednosti za vady). Je škodou, že pri zaujímavých úvahách o možnosti vylúčiť, resp. obmedziť práva z vadného plnenia v B2C a v B2B

⁷ Napríklad v Nemecku až zákonom o modernizácii záväzkového práva z 26. 11. 2001, BGBl. I, 3138.

prelínania, ktorý popisuje (s. 84) sa viaže práve na situáciu, kedy je primárna povinnosť porušená. V ďalšej z nasledujúcich podkapitol sa venuje problémom notifikácie a reklamácie pričom zastáva názor, že NOZ síce chápe lehotu na notifikáciu ako lehotu premlčiaciu, ale zároveň ide podľa autorky o kvázi premlčanie a nie je možné aplikovať napríklad § 653 NOZ (s. 86). Ako by sa ale posudzovalo uznanie povinnosti vyplývajúcej z vady plnenia po márnom uplynutí notifikačnej lehoty? Pred zhrnutím piatej časti venuje priestor plneniu *aliud*, pričom z kontextu, ako aj zo zhrnutia piatej časti vyplýva, že ho nepovažuje za vadné plnenie a že plnenie *aliud* má byť považované za návrh k novácii záväzku (s. 92, s. 106). Platí to aj v prípade, ak predávajúci o tom, že plní iné nevie (napríklad omylom plní hodnotnejšiu vec)?

Šiesta časť je nazvaná **predpoklady vzniku zodpovednosti za vady**, teda názvom, ktorý môže u čitateľa po piatej kapitole trochu vyvolávať nejasnosti. Venuje sa pritom klasickým predpokladom vzniku zodpovednosti za vady (existencia primárnej povinnosti, jej porušenie, ujma v podobe vady a príčinná súvislosť medzi protiprávnym jednaním a vznikom ujmy na strane veriteľa). Vo vzťahu k existencii vady autorka tvrdí, že očakávateľná vlastnosť sa môže odvodzovať aj od reklamy, neuvádza však, či to musí byť reklama pričítateľná predávajúcemu, resp. výrobcovi (ako to vyplýva z § 2161 NOZ). Vo vzťahu k hromadným veciam, veciam, ktoré mali byť dodané ako celok alebo súborom vecí postuluje názor, že nedodanie niektorej z vecí sa nebude považovať za vadné plnenie (s. 110). Detailnejšie úvahy ponúka o právnych vadách, pričom poukazuje, že právnou vadou vzťahujúcou sa na právo duševného vlastníctva tretej osoby sa podľa európskych unifikačných návrhov rozumie až rozumne odôvodnený nárok tretích osôb a uzatvára, že NOZ je v tomto smere zrejme prísnejší (s. 114) a zastaralý a nereflektujúci reálnu bežnú prax (s. 115). Väčší priestor mohol byť venovaný rozdielom medzi faktickými a právnymi vadami a vysvetlenie toho, prečo boli vo vývoje právnej úpravy pripodobnené až pomerne neskoro.⁷

Ďalej sa autorka venuje aj posunu od pojmu zjavná vada / skrytá vada k pojmom nápadná a zrejímavá vada v NOZ, poukazujúc na rozdiel v rozsahu týchto pojmov (s. 117-119). Zaujímavé sú úvahy o príčinnej súvislosti, osobitne názor (s. 128), ktorý indikuje, že predávajúcemu postačuje preukázať, že vada nemá príčinu v jeho správaní sa (autorka totiž túto okolnosť odlišuje od skutočnosti, že v čase odovzdania veci bolo plnené vadne). Postačuje teda na vylúčenie zodpovednosti za vady preukázanie, že vadu spôsobil výrobca, a nie predajca vecí?

Siedma časť sa venuje **formám zodpovednosti za vady**, pričom autorka rozlišuje medzi zákonnou zodpovednosťou za vady, zmluvnou zárukou a zárukou danou jednostranným prehlásením predávajúceho. Je škodou, že autorka necháva nezodpovedanú otázku, či NOZ zachováva 24 mesačnú záruku a možné argumentácie dáva do poznámky pod čiarou (pozn. č. 198 na s. 134). V porovnaní s CESL vníma ako nedostatok absenciu špecifickej úpravy pre dodanie digitálneho obsahu (s. 136), pričom je zaujímavé tvrdenie, že nekorektné stiahnutie programu z internetu nie je vadou (s. 143).

Predmetom **ôsmej časti** je **nenastúpenie a vylúčenie zodpovednosti za vady** a tvorí doplnok k šiestej časti. Určitá časť rozboru je tak v podstate duplicitná (tá, ktorá sa vzťahuje na situácie, kedy nenastali predpoklady zodpovednosti za vady). Je škodou, že pri zaujímavých úvahách o možnosti vylúčiť, resp. obmedziť práva z vadného plnenia v B2C a v B2B

⁷ Napríklad v Nemecku až zákonom o modernizácii záväzkového práva z 26. 11. 2001, BGBl. I, 3138.

vzťahoch ostáva autorka v rovine abstraktných úvah (nevyváženosť, nevýhodnosť), ale napríklad neanalyzuje význam § 1916 ods. 2 NOZ.

V **deviatej časti** sa venuje **subjektom zodpovednosti za vady**. Autorka po popise zmluvného charakteru zodpovednosti za vady uvádza, že zodpovednosť za vady viaže iba primárneho predávajúceho a primárneho kupujúceho a práva z vadného plnenia *neprechádzajú* na tretiu stranu s výnimkou dedenia (s. 166). Takéto vyjadrenie považujeme za zjednodušujúce a prehliadajúce možnosti korporátnych zmien (fúzie) či prevodov podnikov. Ako sme už naznačili, komparatívny pohľad (Francúzsko, sčasti Slovensko) by ponúkol mnoho zaujímavých poznatkov. Autorka nerieši ani otázku, či je možné práva z väd postúpiť na tretiu osobu, ďalšieho nadobúdateľa predmetu alebo aký je význam nového inštitútu postúpenia zmluvy (§ 1895 a nasl. NOZ) vo vzťahu k zodpovednosti za vady.

Pri popise strán zodpovednostného vzťahu nepracuje s kategóriou predávajúci a kupujúci, ale svoj záber zužuje na spotrebiteľské zmluvy a teda na vzťah spotrebiteľa a podnikateľa (dodávateľa). Podstatný rozbor je následne venovaný pojmu spotrebiteľ v judikatúre Súdneho dvora EÚ (s. 167-174).

Desiata časť je venovaná **obsahu právneho vzťahu zodpovednosti za vady**, v ktorej sa opäť pridržiava klasifikácii sekundárnych nárokov podľa *Švestky*. Porobnejší rozbor venuje odstúpeniu od zmluvy, ktoré porovnáva s právnou úpravou CESL (s. 189 a nasl.) a skúma okrem iného aj to, či má predávajúci určité nároky voči kupujúcemu za používanie vadného predmetu. Nestotožňujeme sa z názorom autorky (s. 192), ktorá z judikatúry Súdneho dvora EÚ (rozsudok C-489/07 „*Pia Messner*“) odvodzuje, že „*pokud spotrebiteľ užíval predmet plnení ve zcela zjevně větším než obvyklém rozsahu umožňující seznámení se s předmětem plnění (contra bonos mores), pak právo na vyrovnání újmy na straně podnikatele podnikateli svědčí (náhrada škody)*“ a to najmä s ohľadom na to, že záver, ku ktorému Súdny dvor v rozhodnutí C-489/07 dospel sa vzťahoval k odstúpeniu od zmluvy uzatvorenej na diaľku, a nie na odstúpenie od zmluvy ako dôsledok vadného plnenia, teda na inú smernicu a na iné ekonomické záujmy spotrebiteľa.⁸ Zdá sa tiež, že záveru autorky odporuje aj judikatúra Súdneho dvora EÚ (napr. rozsudok C-404/06 „*Quelle*“). Navyše, odkaz v poznámke č. 256, ktorá je priradená k rozsudku C-489/07 *Pia Messner* odkazuje na odlišný rozsudok Súdneho dvora EÚ (rozsudok C-549/07 z oblasti leteckých zájazdov). Je ale otázne, či bude rovnaký záver platiť aj v prípade nespotebiteľských kúpnych zmlúv, ktorým sa však autorka nevenuje.

Pomerne neštandardne autorka zahŕňa medzi klasické nároky z väd (primeraná zľava z ceny, oprava, dodanie náhradného tovaru, odstúpenie od zmluvy, náhrada škody) ako jeden z nárokov z väd (v širšom kontexte) aj *výpoveď* (s. 195). Podľa oponenta (ako to v konečnom dôsledku priznáva aj sama autorka na s. 196) je korektnejšie odlišiť tento inštitút v oblasti porušenia zmluvy (alebo v oblasti jednostranných spôsobov zániku záväzku) mimo práv z vadného plnenia, navyše, nie je jasné, prečo si autorka vybrala iba tento nárok vyplývajúci z porušenia primárnej povinnosti. Niektoré iné nároky vyvolané prúšením povinnosti plniť riadne zaradila do ďalších podkapitol – zmluvnú pokutu ako „iné majetkové sankcie“ do 10.2 a náhradu nákladov spojených s uplatňovaním zodpovednosti za vady ako „ďalšie práva vzniknuté v súvislosti s poskytnutím vadného plnenia“ do podkapitoly 10.3 (plurál v názvoch podkapitol je nejasný, keď každá z nich popisuje iba jeden inštitút). Je zaujímavý názor

⁸ K tomu pozri úvodnú štúdiu a komentár k jednotlivým rozsudkom v monotematickom čísle časopisu *Výber z rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie*, 1/2010, venovanom spotrebiteľskej kúpnej zmluve.

autorky (s. 214), že: „Právo na úhradu nákladů vzniknuvších z důvodu uplatňování práv z vadného plnění je samostatným právem, které svědčí nabyvateli nikoli z titulu práv z vadného plnění, ale ze samostatného titulu“, nekonkretizuje však, o aký titul sa má jednať, zrejme však ide o nárok priamo *ex lege*. V kontexte vyššie spomenutého je škoda, že autorka nevenovala viac priestoru otázke, či zodpovednosť za vady je *apriori* prepojená iba so zmluvami, ktorých predmetom je dodanie veci (bez ohľadu na spôsob jej vymedzenia), alebo či sa môže uplatniť aj pri zmluvách, ktorých predmetom je určitá činnosť, či povinnosť niečo strpieť.

Jedenásta časť je venovaná presadzovaniu, resp. **uplatňovaniu práv z vadného plnenia**. Rozlišuje medzi fázou zisťovacou (11.1), notifikačnou (11.2) a fázou vymáhacou (11.3). Najdetailnejší je rozbor druhej fázy, v ktorej sa autorka venuje otázke notifikácie väd predmetu plnenia. Okrem iného autorka tvrdí (s. 225), že sa rozlišuje medzi *poriadkovou lehotou* (spravidla určenou pružne: bez zbytočného odkladu), ktorá spravidla nemá vplyv na existenciu práv z vadného plnenia a *lehotou reklamačnou* (určenou exaktne), ktorej márne uplynutie má za následok zánik práv z vadného plnenia. Existenciu prvej podporuje odkazom na názor v literatúre (pozn. č. 275). Necháme stranou to, že hneď v nasledujúcom odseku tieto lehoty už spája (keď lehotu poriadkovú označuje za subjektívnu reklamačnú lehotu), máme tento jej názor chápať tak, že ak napriek zákonnom uloženej povinnosti (asi vhodnejšie je uvažovať v nemeckom koncepte *Obliegenheit*) nebola vada vytknutá bez zbytočného odkladu po tom, ako bola zistená, vôbec tento nedostatok neoslabuje postavenie kupujúceho? Je lehota v § 1921 ods. 1 NOZ iba poriadkovou?

V tejto kapitole mohli byť viac rozvinuté úvahy o vzťahu notifikácie väd a voľby nároku z väd (s. 228/229), ako aj rozsah notifikácie väd (čo s vadami, ktoré sú generické a ktoré sa prejavujú postupne, musí byť notifikácia na všetky vyskytnuté vady, alebo postačí jedna notifikácia).

Podľa habilitandky nemôže ísť na ťarchu spotrebiteľa, ak uplatní práva z vadného plnenia, hoci mu tieto práva nesvedčia (najvšeobecnejšia na s. 244) a jej tvrdenie sa zdá byť aspirujúce na všeobecnú platnosť. Má tento výrok dôsledok aj v procesnoprávnej oblasti (náhrada trov konania)?

V súlade s modernými trendmi je stať doplnená aj úvahou o hromadnom, resp. kolektívnom presadzovaní spotrebiteľského práva (s. 236-240). Vzhľadom na dostupnosť publikačných výstupov v tejto oblasti je škodou, že autorka nedáva hromadné presadzovanie do širšieho kontextu problémov s presadzovaním práva, najmä v spojitosti s verejnoprávnym presadzovaním či ekonomickou analýzou práva. Výsledok trochu skresľujú použité informačné zdroje (autorka meritórne pracuje s jedným článkom *Winterovej* a stanoviskom Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru). Ostatná česká a rozsiahla slovenská debata o kolektívnom presadzovaní spotrebiteľského práva (a to nielen v súvislosti so zmenami v zákone o ochrane spotrebiteľa vo vzťahu ku kolektívnymi majetkovým nárokom) ostala nerefektovaná. Autorka uzatvára, že sa zdá, že orgány EÚ (bez odkazu) preferujú zavedenie skupinovej žaloby ako všeobecného inštitútu procesného práva, zohľadňuje však iba spomenuté stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru a nie celkové výsledky verejnej konzultácie.⁹

V **dvanástej stati** o vzťahu práva zo zodpovednosti za vady a práva zo zodpovednosti za

⁹ Napríklad COM(2013) 401: Commission Communication: "Towards a European Horizontal Framework for Collective Redress, C(2013) 3539: Commission recommendation "on common principles for injunctive and compensatory collective redress mechanisms in the Member States concerning violations of rights granted under Union Law"

škodu nezohľadňuje pri vnímaní ich rozdielnosti (spravidla sa tieto práva podľa autorky v českom práve rozlišujú) režim Obchodného zákonníka. V rámci svojich úvah by mohla jasnejšie rozlíšiť, či uvažuje o škode na vadnej veci, ktorá je spôsobená vadou, alebo o škode, spôsobenej touto vadnou vecou, resp. z dôvodu jej vadnosti. Aj ňou citované rozhodnutie NS sp. zn. 23 Cdo 4379/2008 z 30. marca 2011 tieto otázky rozlišuje,¹⁰ z ďalšieho textu je ale zrejmé, že uvažuje iba o škode, ktorá vznikla v dôsledku vady (inšpiratívne germánske rozlišovanie na *Mangelschaden* a *Mangelfolgeschaden* však autorka nesleduje).

Poukazuje na zaujímavý problém, či poskytovateľ služby zodpovedá za škodu spôsobenú vadným prístrojom použitým na plnenie (v zmysle § 421a OZ). Z odpovede autorky (s. 250) vyplýva, že aj v tomto prípade by sa mala aplikovať špeciálna objektívna zodpovednosť za škodu spôsobenú vadným výrobkom, t.j. implementovanou smernicou 85/374/EHS. Zdá sa, že sa prikláňa k citovanému záveru KS v Brne, že budú existovať dva paralelné nároky na náhradu škody, jeden v zmysle implementácie smernice 85/374/EHS a druhý podľa § 421a OZ, a to vo vzťahu k dvom rôznym subjektom. Je škoda, že práve na takýchto prípadoch, kedy voči poškodenému môžu zodpovedať rôzne subjekty v rôznych právnych režimoch, nerozobrala autorka dôsledky takéhoto reťazenia vzťahov, resp. spôsob vzájomného vysporiadania sa medzi predávajúcim/poskytovateľom služby a výrobcom (osobitne zaujímavé by v dôsledku špecifik slovenského a českého „zodpovednostného práva“ boli práve nároky na náhradu tzv. *Mangelschaden*, teda škody, ktorá vznikla v dôsledku vadného plnenia, ale je odstrániteľná realizáciou povinnosti odstrániť vadu).

Nasleduje pomerne podrobný rozbor smernice 85/374/EHS (state 12.1. až 12. 5.), ktorý by ale mohol byť práve predsadený pred rozbor otvárajúci kapitolu č. 12, keďže ostal nevyužitý priestor na vhodnejšie prepojenie týchto otázok (teda vysvetlenie toho, prečo je potrebné sa zaoberať predmetnou smernicou nad rámec toho, čo autorka uviedla priamo v úvode state č.12, keďže napríklad smernici 99/44/ES o spotrebiteľskej kúpe tovaru takýto priestor venovaný nebol).

Vo všeobecnosti dochádza habilitandka k záveru, že v porovnaní medzi nárokmi vyplývajúcimi z OZ alebo z implementácie smernice je pre poškodeného vhodnejší režim podľa § 421a OZ, ale už nie nárok podľa § 420 OZ (s. 264).

Poslednú číslované, **trinástu stat'** tvorí **záver**, v ktorom autorka ešte raz zhrňuje podstatné výsledky, ku ktorým dospela a uzatvára, že (1) inštitút zodpovednosti za vadu chráni spotrebiteľa zvláštnym spôsobom tak, že má osobitné práva z vadného plnenia (informačná povinnosť a zákonná záruka), ďalej (2) inštitút zodpovednosti za vady plní vo vzťahoch B2C zvláštne funkcie (v podstate uvádza že ochrana spotrebiteľa ako veriteľa je nosnou funkciou zodpovednosti za vady v B2C vzťahoch, avšak neuvádza v čom sa odlišuje funkcia inštitútu zodpovednosti za vady v iných ako B2C vzťahoch). Okrem toho uzatvára, že (3) právna úprava zodpovednosti za vady zabezpečujúca ochranu spotrebiteľa využíva existujúce formy zodpovednosti za vady, iba ich sprísňuje, (4) vo vzťahu k spotrebiteľovi môže mať porušenie informačnej povinnosti vplyv na rozsah práv z vadného plnenia, (5) spotrebiteľ je teda chránený viac ako iný subjekt, keďže mu okrem iného (6) svedčí aj špecifické právo na náhradu škody spôsobenej vadným výrobkom.

Práca je uzatvorená **záverom, resumé** v angličtine (s. 276-286), prehľadom použitej literatúry a iných právnych zdrojov.

¹⁰ „...uspokojení, kterého lze dosáhnout uplatněním některého z nároků z vad zboží podle § 436 a § 437 obch. zák., nelze dosáhnout uplatněním nároku z jiného právního důvodu.“

Formálne spracovanie

Práca je po formálnej stránke spracovaná korektne a vizuálne prívetivo. Ako Slovák si nedovoliím posúdiť správnosť jemných výrazových prostriedkov a dodržanie všetkých pravidiel spisovného jazyka českého. Podstatnejšie prehrešky som identifikovať nedokázal. Ak by sme mali poukázať na niekedy formulačne nejasné vyjadrenie, mohli by sme mať určité pochybnosti, či je vhodné hovoriť o tom, že: „*povinnosť pak spočívá v nevyskytnutí se vady předmětu plnění v určité době*“ (s. 66, zvýraznené oponentom).

Práca s literatúrou, citovanie

Práca vychádza myšlienkovy ako aj koncepcne z práce Švestka, J.: *Odpovědnost za vady podle československého socialistického práva* (Praha: Universita Karlova v Praze, 1976. 279 s.) a nielen klasifikáciu systému zodpovednosti za vady postulovanú týmto dielom sa snaží autorka naplniť novou právnou úpravou. Autorka však dostatočne pracuje aj s reprezentatívnymi dielami súčasnej českej právnej vedy.

Nepochybne, vždy sa nájdu diela, ktoré mohli byť v práci reflektované (osobitne sa žiada uviesť z domácich Kanda, A.: *Nesplnění závazku a jeho právní následky*. Rozpravy Československé Akademie věd. Řada společenských věd. 1970, ročník 80, sešit 6, který spracováva mnohé z autorkou nastolených problémov vrátane ich komparatívnych aspektov; či Oulík, J.: *Prodej v obchodě a odpovědnost za vady*. Praha : Panorama, 1983). Je však škodou, že pri práci so zahraničnou spisbou absentujú doktrinálne komparatívne diela (mimo prác autorov spojených s europeizačnými projektmi súkromného práva) či detailné monografie venujúce sa jednotlivým aspektom zodpovednosti za vady. Z tuzemskej spisby (myslené českej, slovenská v podstate absentuje) sú skromnejšie využívané konferenčné príspevky.

Pri práci s publikovanými názormi autorka nerozlišuje medzi názormi prevažujúcimi (prevládajúcou právnou mienkou), podloženou odkazmi na viacero reprezentatívnych diel a s názormi zastávanými ojedinele, a s oboma sa vysporiada rovnakým spôsobom. Výnimočne iba *spomenie* existenciu určitých názorov, bez toho, aby identifikovala ich pôvodcov (napr. posledný odsek na s. 232).

Po formálnej stránke spĺňa citovanie bežné normy správnej citačnej praxe. Nepovažujeme však za vhodné písomné odkazy na books.google (šesťriadkový kód na s. 260, pozn. č. 326), rovnako aj pri citáciách bežne, prípadne aj oficiálne zverejnených rozsudkov je zbytočný odkaz na ASPI, resp. na Eurlex, ale postačujú údaje na toto oficiálne zverejnenie. Niektoré odkazy sú neúplné, napr. v pozn. č. 324: *...viz např. Případ řešený soudy Velké Británie...*“ pokračuje odkaz na pomerne neoficiálne zverejnenie, pričom údaje o tomto klasickom prípade sú bežne dostupné: „[2001] 3 All ER 289“. Tieto pripomienky ale môžeme pričítať inému citačnému štandardu.

Autorka tiež nemusela siahnuť k sekundárnej citácii, ak je primárny zdroj bežne dostupný (citácia *Savignyho* prostredníctvom *Holländera*, priamy kontakt s citovaným zdrojom by umožnil aj kontrolu čísla strany, na ktorú je odkazované).

Celkové zhodnotenie a vlastný prínos práce

Ako už bolo uvedené, vzhľadom na rozsah práce a zvolenú širokú tému neostáva veľa priestoru pre skutočne hĺbkovú analýzu detailných aspektov. Práca sa môže javiť ako pomerne popisná, čo je ale dané týmto širokým záberom práce. Naopak, veľmi osviežujúce je

porovnanie so súčasnými európskymi návrhmi unifikovaného práva, ktoré otvára možnosti prípadnej legislatívnej alebo interpretačnej zmeny.

Je škoda, že autorka sa pri formulácii vlastných názorov vyjadruje priveľmi opatrne využívajúc slovné zvraty ako: „zdá sa“, „možno“ či „pravdepodobne“, a preto sa ťažko identifikuje, či autorka hovorí o jednej z interpretačných možnosti (zrejme takým spôsobom využíva metódu abdukcie, ktorú avizuje v druhej stati venovanej metodológii), alebo skromne o vlastnom názore. V habilitačnej práci by nepochybne mala prevládať druhá možnosť a tak sme sa snažili jej výroky aj interpretovať.

V koncepčných otázkach sa sústreďuje na otázky terminologické a klasifikačné, nadväzujúc na už spomínané a často autorkou odkazované monografické dielo *Švestkovo*. Samotný myšlienkový prínos práce sa niekedy stráca v úvahách, či ide o primárny, sekundárny či terciálny záujem veriteľa, a či mu korešponduje primárna či sekundárna povinnosť dlžníka.

Historický prehľad problematiky je pomerne skromný. Zodpovednosť za vady, resp. nároky vyplývajúce z vadného plnenia sú pritom zaujímavým predmetom skúmania aj z historického hľadiska, a to vzhľadom na ich pomerne skokový (neplynulý) vývoj, či už s ohľadom na vznik a vývoj edilských nárokov (*actio redhibitoria* a *actio quanti minoris*), procesné mechanizmy presadzovania nárokov, či ich pomerne neskoré dopĺňanie o iné nároky z väd, ako aj osobitný posun v priznávaní nárokov z väd na medzinárodnej úrovni by podľa názoru oponenta lepšie ozrejmil aj súčasnú právnu úpravu v oblasti ochrany spotrebiteľa.¹¹

Určité pripomienky môžeme mať aj na nie vždy konzistentnú prácu s rekodifikáciou českého súkromného práva.

V súvislosti s rekodifikáciou súkromného práva ohlasuje paradigmatickú zmenu. Často však ostanú tieto ohlasy v rovine terminologickej (aký má však určitá terminologická zmena reálny a konkrétny právny dôsledok ostáva zahalené tajomstvom). Podľa oponenta si autorka najmä v prvých častiach práce v súvislosti s rekodifikáciou občianskeho práva vytvára terče, do ktorých svojou kritikou mieri a ktorú potom v nasledujúcich statiach (niekedy až nadbytočne) opakuje. Pričom najzásadnejšou výčitkou je nedostatočné odôvodnenie legislatívneho textu. Podľa názoru oponenta je takýto stav výhodou pre právnu vedu, ktorá môže okrem kritiky ponúknuť aj vlastné vysvetlenie legislatívneho riešenia. Ako zahraničnému posudzovateľovi s patričným odstupom voči turbulenciám spôsobeným NOZ mi nezostáva nič, len súhlasiť s autorkou, keď tvrdí (s. 25), že: „*Ideologický prístup k právni terminológii a doktríně vytvořené v rámci jiné „nepřátelské“ ideologie považujeme proto za nemoudrý a přinášející zbytečné aplikační problémy a nejistotu do právní praxe.*“

Naopak, vo vzťahu ku konkrétnym riešeniam (okrem informačných povinností) je práca s NOZ skôr zástupného charakteru a preto by si žiadala väčšiu „pozitivistickú“ aktualizáciu, resp. detailnú reflexiu jednotlivostí NOZ minimálne vo vzťahu k ustanoveniam tu uvedeným.

Tak v slovenskom, ako aj v českom prostredí je bežnou praxou, že nedostatky súčasnej legislatívy sa identifikujú v dôsledku textuálneho porovnania so zahraničnými alebo unifikačnými vzormi (napríklad porovnanie s CESL), pričom záver, ku ktorému sa dospeje je nutne textuálny: neexistencia určitej regulácie (v porovnaní napríklad s DCFR, či CESL) je nedostatkom domácej regulácie (v zmysle čím viac úpravy, tým lepšia, alebo ľudovejšie: čím viac pruhov, tým viac adidas). Pravidelne však chýba pokus o riešenie problémovej situácie *de lege lata*, o argumentáciu ako problém vyriešiť bez legislatívneho zásahu. Predpoklad o tom, že zákonodarca, alebo osoby, ktoré by viac alebo menej chceli byť zákonodarcami (DCFR, CESL), sú schopní pripraviť všezahrňajúci text je fatamorgána. Tento povzdych ale

¹¹ Pozri napríklad popis legislatívnych prác v Kanda, A.: *Kupní smluva v mezinárodním obchodním styku (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží)*. Praha: Linde, 1999, s. 106/107.

nie je smerovaný priamo voči autorke, skôr naopak, autorka sa na viacerých miestach snaží o interpretáciu vnútroštátneho práva inšpirovaná unifikačným návrhom.

Pri celkovom hodnotení musí oponent, hoci viazaný univerzitnými predpismi Masarykovej univerzity v Brne, neskrývať určitú *slovenskú* perspektívu na problematiku, jej spracovanie a vyžadované požiadavky na práce tohto druhu (habilitačné), ako aj na svoje obmedzené skúsenosti pri posudzovaní habilitačných prác.

Z celkového pohľadu autorka v dostatočnom rozsahu pokryla skúmanú problematiku vyváženým a konzistentným spôsobom, pričom ponechala dostatočný priestor na hĺbkovú analýzu čiastkových problémov v budúcnosti. Hoci sa s určitými závermi autorky nestotožňujeme a dovolili sme si v dobrej viere nastoliť niekoľko málo pripomienok skôr zástupného charakteru, práca ponúka mnohé podnety a impulzy na úvahy o vyslovených a nevyslovených problémoch a ponúkla možnosť aktualizovať poznatky čitateľa. Pred jej prípadnou publikáciou by ale oponent navrhol zamyslieť sa nad tu uvedenými pripomienkami.

Ako oponent preto uzatváram, že predložená habilitačná práca spĺňa stanovené predpoklady na habilitačné práce a navrhujem, aby predložená habilitačná práca bola prijatá na verejnú obhajobu. V prípade, úspešnej obhajoby práce a vykonania habilitačnej prednášky navrhujem, aby habilitandke bol udelený vedecko-pedagogický titul „docent v obore „Občanské právo“.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

1. Autorka by sa mohla vyjadriť k otázke, ako interpretovať vzťah medzi nesplnením a vadným plnením, a vzťah medzi vadným plnením a omeškaním podľa NOZ a aké konkrétne právne následky z prípadných alternatív riešenia reálne vyplývajú?
2. Autorka by sa mohla vo vzťahu k transpozícii čl. 4 smernice 99/44/ES vyjadriť, ako *de lege lata* interpretovať (oponenta ako osobu s obmedzenými znalosťami českého práva zaujíma, či v práve ČR takáto možnosť existuje) a ako *de lege ferenda* nastaviť prípadné regresné nároky v dodávateľskej reťazi (na porovnanie § 933b ABGB, 7:25 BW, § 478 BGB)?
3. Ako autorka vykladá možnosť obmedziť alebo limitovať práva z väd podľa § 1916 ods. 2 NOZ?

Závěr

Habilitační práce JUDr. Markéty Selucké, Ph.D. „*Odpovědnost za vady s důrazem na ochranu spotřebitele*“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru „Občanské právo“.

Košice, 30.decembra 2013

